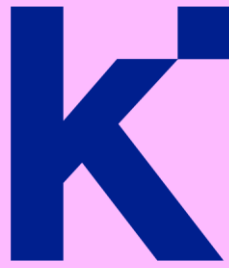

Arvot ja tunteet ovat nuorten osallistamisen keskiössä

ARTIKKELI OPINNÄYTETYÖSTÄ
TERHI LJUNGKVIST & MAIJU TUOMAINEN

OSAAMISKESKUS
KENTAURI

Arvot ja tunteet ovat nuorten osallistamisen
keskiössä

Terhi Ljungkvist & Maiju Tuomainen

Osaamiskeskus Kentauri

Tutkimusta ja tietoa nuorista

Julkaistu 08/2023

Sisällysluettelo

JOHDANTO.....	1
KANSALAISYHTEISKUNTA JA OSALLISTUMINEN MUUTTUVAT	2
ARVOT KEHITTÄMISEN KESKIÖSSÄ.....	4
NUORET KAIPAAVAT TUNNETURVAPAIKKOJA JA TILAA KRITIIKILLE	5
REFLEKTIO LÄPI PROSESSIN	6
MITÄ SEURAAVAKSI?	7
ARTIKKELISSA HYÖDYNNETTY KIRJALLISUUS	10
KIRJOITTAJAT.....	12

JOHDANTO

Viime vuosien suuret yhteiskunnalliset liikkeet, kuten #metoo, Black Lives Matter ja Elokapina, ovat tehneet vaikuttavia avauksia yhteiskunnallisen muutoksen edistämiseksi. Näiden avausten seurauksena useat epäkohdat, kuten poliittisen järjestelmämme epätasa-arvoisuus ja väkivaltaisuus sekä globaaliin markkinatalouteen kytkeytyvän elämäntapamme kestäättömyys, ovat nousseet julkiseen keskusteluun. Liikkeet ovat luoneet muutosta niin normeihin, asenteisiin kuin lainsäädäntöönkin.

Tämän uuden ajan aktivismin keskeisiä toimijoita ovat nuoret. He vaativat arvolähtöistä muutosta, joka edistää ihmisoikeuksia ja ympäristön kunnioittamista. Tässä muutoksessa perinteiset osallistumisen tavat tulevat haastetuksi. Tämä edellyttää järjestöiltä kykyä uudistua. Nuorten kriittisille äänille tarvitaan tilaa mm. siksi, että nykyiset päätökset ja poliittiset toimet vaikuttavat keskeisesti juuri heidän tulevaisuuteensa. Nykyajan ja tulevaisuuden kompleksisten ongelmien ratkaisemiseen tarvitaan meitä kaikkia, eikä nuoria tule jättää sivuun. Järjestökenttä on jo pitkään kipuillut yhteiskunnassa ja vapaaehtoistoiminnassa tapahtuneiden osallistumisen muutosten kanssa, jotka vaikuttavat ihmisten sitoutumiseen. Näitä kansalaisyhteiskunnassa tapahtuneita ja sitä haastavia muutoksia avaamme opinnäytetyössämme kattavasti.

Kehittämistyön tuotoksena kehitimme arvolähtöisen mallin osallistamiseen, jonka avulla järjestöt voivat huomioida nuorten odotuksia ja tarpeita toiminnassaan valta- ja systeemikriittisistä näkökulmista. Mallin keskiössä on itse- ja yhteisöreflektio sekä turvallinen tila tunneilmaisulle.

Avaamme tässä artikkelissa, miten kaksi toisille ennestään tuntematonta yhteisöpedagogiopiskelijaa lähti kehittämään uusia keinoja nuorten aktiiviseksi osallistamiseksi yhteiskuntaan jaettujen arvojen pohjalta, ja jaamme ne keskeisimmät oivallukset, jotka matkan varrella opimme.

Theseus-linkki opinnäytetyöhön: <https://www.theseus.fi/handle/10024/796216>

KANSALAISSYHTEISKUNTA JA OSALLISTUMINEN

MUUTTUVAT

Muutos on alati läsnä kansalaisyhteiskunnassa. 2000-luvulla ovat puhuttaneet osallistumiseen ja osallistumisen tapoihin liittyvät muutokset. Niistä kenties merkittävin on se, että ihmiset eivät enää sitoudu perinteisiin järjestöihin entiseen tapaan – osallistuminen on lyhytkestoista ja projektimaista. Toinen merkittävä muutos on se, että järjestöjen tila ja mahdollisuudet kohdentaa kriittisiä arvioita julkista valtaa kohtaan ovat heikentyneet järjestöjen ammattimaistuttua ja ollessa vahvasti riippuvaisia julkisesta rahoituksesta. Nämä kaksi keskeistä muutosta ovat olleet vaikuttamassa siihen, että erityisesti nuorten yhteiskunnallinen osallistuminen ja kriittinen yhteiskunnan uudistajan rooli ovat siirtyneet vahvemmin vapaamman kansalaisaktivismiin – eli neljännen sektorin – piiriin.

Neljännellä sektorilla tarkoitetaan vapaata kansalaisaktivismia, joka ei ole muodollisesti järjestäytyntä, kuten yhteiskunnan kolme muuta sektoria: *yksityinen* (yritykset), *julkinen* (kunnat ja valtio) ja *kolmas sektori* (järjestöt ja yhdistykset). *Neljännelle sektorille* on tyypillistä ketteryys ja nopea organisoituminen. Se on muita sektoreita vapaampi luomaan itse toimintatapansa ja tavoitteensa. 2020-luvulla neljännen sektorin toimintaa ohjaavat uudet vallan arvot, joiden keskiössä ovat verkostomaisuus, yhteistyö, läpinäkyvyys sekä digitaalisten mahdollisuuksien hyödyntäminen organisoitumisessa. Erityisesti nuorten yhteiskunnalliselle osallistumiselle ja vaikuttamiselle on löytynyt ja luotu sijaa neljännen sektorin aktivismin piirissä.

Niklas Kaskealan mukaan muutos ei lähdekään politiikasta, vaan yhteiskunnallisen muutoksen paine syntyy politiikan ulkopuolella, kuten neljänteen sektoriin kuuluvissa nuorten ilmastoliikkeissä. Näissä liikkeissä kritiikki yhteiskuntaa ja poliitikkoja kohtaan on valjastettu toiminnaksi. Kansalaisyhteiskunnan ja osallistuminen muutokset asettavat muutostarpeita järjestöille, mutta ne eivät tee järjestöjen perustehtävää tarpeettomaksi. Siksi on tarpeen tarkastella sitä, mitä – ja miten, neljännen sektorin toimintamalleja ja nuorille tärkeitä arvoja voidaan ottaa vahvemmin osaksi järjestöjen työtä ja toimintaa.

Nuorten yhteiskunnallinen aktivismi organisoituu neljännellä sektorilla tiettyä asiaa edistääkseen verkostoituneeksi toimijajoukoksi, joka saa voimansa yhteisestä päämäärästä.

Tällainen päämäärä voi olla esimerkiksi ilmastokriisin hillitseminen tai jonkin tietyn ihmisoikeusnäkökulman nostaminen julkiseen keskusteluun. Vaikka järjestöt toimivat aatteiden pohjalta, vaikuttaa opinnäytetyömme tulosten pohjalta siltä, että nuorten yhteiskunnallinen vaikuttaminen on entistä vahvemmin henkilökohtaisten arvojen motivoimaa: organisaatiota tärkeämpää ovat nuoren omat arvot ja asia, jota halutaan maailmassa muuttaa.

Aktivismin toimintamallit tavoitteiden edistämiseksi ovat usein kiistanalaisempia kuin perinteisten järjestöjen vaikuttamistyössä. Usein tempaukset herättävät keskustelua siitä, pyhittääkö tarkoitus keinot. Toisaalta nuorten aktivismiin liittyy paljon sekä tahallista että tahatonta väärinymmärtämistä. Nuorilla ja nuorten yhteisöillä on vakiintuneempia yhteiskunnallisia keskustelijoita rajallisemmin yhteiskunnallista tilaa käytettävissään. Tätä tilaa nuoret hakevat ja ottavat haltuun ns. prefiguratiivisilla keinoilla: toimintaa tehdään mahdollisimman näkyvästi julkisissa tiloissa ja muita pyritään mobilisoimaan mukaan. Aktivismin parissa toimivat nuoret haluavat haastaa vallitsevan tavan toimia ja käyttävät moninaisia ja luovia keinoja päämääriensä eteen.

Arvojen tunnistamisen ja moninaisten keinojen hyödyntämisen lisäksi keskeisenä neljännen sektorin vetovoimatekijänä nousi esiin tunneilmaisun merkitys. Yhtenä keskeisenä tuloksena oli, että tunteiden ilmaisun sallivuus tekee 2020-luvun aktivismiliikkeistä vetovoimaisia nuorille ja mahdollistaa myös vaikuttamiseen liittyviä normeja haastavien keinojen käyttämisen muutoksen tavoittelussa. Järjestöjen tunneilmaisuus on perinteisesti hillitympää – ja laajempi tila itseilmaisulle voi olla yksi avaimista huomioida osallistumisen muutos toiminnassa. Tällöin toiminnassa on tilaa ilmaista myönteiseksi miellettyjen tunteiden lisäksi rakentavasti myös vaikeita tunteita, kuten pettymyksen ja turhautumisen kokemuksia.

ARVOT KEHITTÄMISEN KESKIÖSSÄ

Tiedostimme jo varhaisessa vaiheessa opinnäytetyöprosessia ajattelussamme näkyvän ja työhömmme liittyvän arvolatauksen. Halusimme selvittää, mitä arvolähtöisyyden avoin valjastaminen tutkimukselliseen kehittämistyöhön toisi tullessaan. Teimme kehittämistyötä arvolähtöisellä lähestymistavalla, jossa sovelsimme taistelevan tutkimuksen ja kokeilukulttuurin periaatteita. Tunnistimme meille yhteisesti tärkeät arvot ja pyrimme toiminnassamme kriittisyyteen sekä nuorten vaikuttamismahdollisuuksien edistämiseen.

Nuorten yhteiskunnalliseen osallistumiseen liittyvät ilmiöt ja käytänteet pitävät sisällään sekä tunnistettuja että tunnistamattomia arvo- ja asennelähtökohtia. Esimerkiksi sillä, miten nuoriin suhtaudutaan kansalaisina tai nuoruuteen elämänvaiheena, on vaikutusta siihen, miten nuoret tulevat kuulluiksi ja kohdatuiksi yhteiskunnassa ja vaikuttamiseen kytkeytyvissä toimintaympäristöissä. Nuoria toivotaan ja tarvitaan mukaan järjestötoimintaan – sen mahdollistaminen vaatii avoimuutta ja rehellisyyttä tarkastella ja puuttua mm. omassa organisaatiossa ilmeneviin hierarkioihin silloin, kun ne ovat perusteettomia. Työmme yhtenä lähtökohtana olikin tarkastella sitä, millä ja kenen ehdoilla nuoret osallistuvat tai voivat osallistua yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen.

Etenemistämme ohjasi vahvasti kokemuksellisuus ja kuljeskelu, joka on yksi taistelevan tutkimuksen menetelmistä. Yhdessä kulkemisella tarkoitetaan moniaistillista tutkimusta arjen eri ympäristöissä, jonka tavoitteena on avata uusia näkökulmia tuttuihin asioihin. Tämä edellyttää tutkijoita havainnoimaan ilmiötä mahdollisimman vapaasti ilman ennakko-oletuksia. Tämä menee linjassa myös kokeilukulttuurin kanssa: meillä ei ollut alussa tarkkaa suunnitelmaa siitä, mitä kehittämistyömme tulee tuottamaan ja miten se etenee, vaan antauduimme tietoisesti tietämättömyyden ja epävarmuuden tilaan. Kokeilimme, epäonnistuimme, opimme ja kokeilimme uudelleen. Radikaali rehellisyys, avoin tunneilmaisuus ja rakentava dialogi ohjasivat meitä eteenpäin – juuri ne elementit, jotka ovat uudenaikaisessa yhteiskunnallisessa osallistumisessa keskiössä.

Keräsimme tietoa havainnoimalla nuorten kansalaistoimintaa eri ympäristöissä sekä työskentelemällä nuorista vaikuttajista koostuvan fokusryhmän kanssa. Tämän lisäksi etsimme yhteisiä nimittäjiä osaamiskeskus Kentaurin kyselyyn vastanneiden yli 1 000 yhteiskunnallisesti aktiivisen nuoren vastauksista.

NUORET KAIPAAVAT TUNNETURVAPAIKKOJA JA TILAA KRITIIKILLE

Opinnäytetyömme pohjalta nousi esiin kolme keskeistä tulosta, joiden kautta tulee esiin tunteiden, vallan ja erilaisten osallistumistapojen vuoropuhelu yhteiskunnassa.

Ensinnäkin nuoret kaipaavat tunneturvapaikkoja, joissa he tulevat kohdatuksi ja voivat keskustella itselleen tärkeistä asioista ilman pelkoa leimautumisesta tai väheksytyksi tulemisesta. Järjestöjen tulee luoda turvallista tunnetilaa, jossa on turvallista ilmaista turhautumista, ja joissa myös maailman tuska saa tulla kuulluksi ja yhdessä kannetuksi. **Toiseksi** nuorille on tärkeää vaikuttaa omien arvojensa mukaisesti. Heidän yhteiskunnallista osallistumistaan leimaavat uuden vallan piirteet: verkostomaisuus, toimijuus ja projektilähtöisyys. Järjestöjen on tärkeää tarjota erilaisia tapoja yhteiskunnalliseen osallistumiseen. **Kolmanneksi** nuorten uupuminen on todellinen ajankohtainen uhka, sekä jo toteutunut kriisi. Suurempien resurssiensa myötä kolmas sektori voi onnistua neljättä sektoria paremmin turvaamaan nuorten voimavaralähtöistä toimintaa ja hyvinvointia aktiivisina kansalaisina.

Näiden tulosten pohjalta kehitimme tuotoksena arvolähtöisen osallistamisen mallin, joka vahvistaa järjestöjen kapasiteettia luoda tilaa nuorten kriittisille äänille. Sen avulla järjestöt voivat vahvistaa nuorten osallistumista tukevaa tunneturvallista arvoyhteisöä, jossa avoin ja radikaalisti rehellinen dialogi on mahdollinen. Malli auttaa purkamaan sekä henkilökohtaisia että oman toimintaympäristön valtarakenteita, jotka voivat olla muutoksen tiellä, ja sitä kautta estää uusien toimijoiden mukaan tulemisen. Toivomme, että mallia hyödynnetään järjestöissä kokeilukulttuurin hengessä. Järjestöillä on neljättä sektoria enemmän resursseja ja ammatillista asiantuntijuutta. Järjestöt voivatkin tarjota nuorille tuetumman kanavan yhteiskunnalliseen keskusteluun osallistumiseen.

REFLEKTIO LÄPI PROSESSIN

Meillä on takana reilu vuosi yhteistä kuljeskelua opinnäytetyön parissa. Emme tunteneet toisiamme ennalta, joten matkan varrella haimme paitsi yhteistä ymmärrystä ja suuntaa tutkimukselliselle kehittämistyölle, myös tutustuimme toisiimme ja tapaan tehdä laaja opiskelutyö parityönä. Käytännössä se tarkoitti avointa ja dialogiin pyrkivää vuorovaikutusta, jossa kaikenlaisista asioista oli tärkeää ja lupa keskustella.

YAMK-opinnäytetyön tekeminen ja loppuun saattaminen parityönä edellyttää luottamusta sekä itseen että toiseen ja yhteiseen prosessiin. Niinäkin hetkinä, kun mieleen hiipi pieni pelko ajan kulumisesta ja työn jumittamisesta, oli pohjalla vahva luottamus siihen, että viemme tämän loppuun yhdessä. Tukeuduimmekin lukuisia kertoja ohjaajamme Eeva Sinisalo-Juhan toteamukseen ”luottakaa prosessiin”. Parityönä tekemisen rikkaus muodostuikin sen mahdollistamasta jatkuvasta reflektiosta. Opinnäytteemme on itsessään kuvaus arvolähtöisyydestä ja sen voimasta. Toimimme itse arvolähtöisen lähestymistavan koeryhmänä: dialogisuus, rehellisyys, voimavaralähtöisyys, reflektiivisyys ja systeemikriittisyys ohjasivat toimintaamme työmme alkuhetkistä tämän artikkelin kirjoittamiseen asti.

Opinnäytetyö tarjosi mahdollisuuden edelleen kehittää nuorten osallistamiseen ja kansalaisyhteiskuntaan liittyviä tietoja ja taitoja. Opinnäytteen myötä on aiempaa helpompaa tunnistaa systeemi- ja valtakriittisiä näkökulmia edellyttäviä tilanteita omassa ajattelussaan ja toiminnassaan, sekä myös arvioida uudelleen käytäntöjä niissä arjen toimintaympäristöissä, joissa meillä on mahdollisuus vaikuttaa nuorten osallistumiseen yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Näitä vaikuttamisen paikkoja hyödynnämme entistäkin tietoisemmin ja tavoitteellisemmin, sillä se oli keskeisiä arvolähtökohtia työn tekemiselle. Iloksemme työmme tuottikin jotain uutta, jonka kautta tarkastella ja edistää nuorten osallistumista yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Opinnäytetyöprosessin myötä tahtotila edistää aiempaankin proaktiivisemmin arvolähtöistä muutosta yhteiskunnassa kasvoi.

MITÄ SEURAAVAKSI?

Nuorten yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen osallistumisen tiellä on useita haasteita, kysymyksiä ja suoranaisia esteitä, joita pohdimme opinnäytetyötä tehdessämme.

Ensinnäkin sekä nuorten osallistuminen että osallistumattomuus kasautuvat: ne nuoret, jotka ovat aktiivisia yhteiskuntaan vaikuttajia, ovat aktiivisia usein muillakin elämänalueilla. Tämä tuli myös työssämme esiin fokusryhmän haastattelussa. Aktiivisuus on tavoiteltavaa ja toivottavaa, sitä varten tämäkin opinnäytetyö on tehty. Samanaikaisesti on kuitenkin tarpeen kiinnittää entistä johdonmukaisemmin huomiota nuorten voimavaralähtöisen osallistumisen tukemiseen sekä toisaalta erilaisista lähtökohdista ponnistavien ja erilaisessa elämäntilanteessa ja asemassa olevien nuorten osallistumiseen. Kansalaisyhteiskunnan puolella nuorten jaksamisesta puhutaan kokemuksemme mukaan edelleen suhteellisen vähän.

Toiseksi nuorten kiinnostuksessa politiikkaan on useita kiintoisia näkökulmia. Nuorten osallistuminen perinteiseen politiikkaan on vähentynyt, kun sitä tarkastellaan äänestysaktiivisuuden kautta, mutta toisaalta poliittinen aktiivisuus on lisääntynyt edustuksellisen demokratian ulkopuolella tapahtuvassa toiminnassa. Olisikin tärkeää tutkia syvemmin nuorten systeemikriittisiä asenteita ja sen vaikutusta osallistumisen muutoksiin. Miten nykyistä edustuksellisen demokratian mallia voisi kehittää vastaamaan paremmin erilaisia toiveita ja tarpeita?

Kolmantena on tärkeää huomioida tunteiden kokonaisvaltainen merkitys yhteiskunnassa sekä niihin liittyvät ristiriidat. Empatian merkityksestä ja vaikutuksesta yhteiskunnallisen vaikuttamisen kontekstissa syntyi keskustelua, kun perussuomalaisten puheenjohtaja Riikka Purra totesi Helsingin Sanomien haastattelussa huhtikuussa 2023: "Empatia on olennaista ihmisten välillä, mutta että yksittäisiä päätöksiä tehtäisiin empatia edellä. On epärehellistä edes kuvitella niin.". Jutussa kerrotaan Purran näkemyksestä, jonka mukaan empatia ei sovi politiikan ohjenuoraksi. Tässä näkyy voimissaan oleva näkemys, jossa järjen ja tunteiden välillä nähdään harmillinen ja perusteeton vastakkainasettelu ja jossa empatia nähdään ensisijaisesti yksityiseen elämänpääpiiriin kuuluvana asiana. Empatia on useilla tavoilla käyttökelpoinen yhteiselämän ohjenuora, sillä politiikka tai mikään muukaan elämän osa-alue ei ole irrallinen tunteista. Empatia on taito. Kyky asettua toisen asemaan ja nähdä asioita toisten – politiikassa niiden, joihin tehdyt

päätökset suoraan tai sivullisesti vaikuttavat – näkökulmasta on keskeinen osa ihmisyyttä ja vaikuttajan taitoja. Poliitikassa se auttaa tekemään eettisesti, inhimillisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti vastuullisia ja vaikuttavia päätöksiä paremman ja oikeudenmukaisemman tulevaisuuden puolesta. Toisaalta Purran näkemykseen on mahdollista myös yhtyä, sillä yhteiskuntaa ei voi rakentaa yksin empatian varaan, koska ihmisinä meillä on taipumusta tuntea empatiaa ennen kaikkea samankaltaisiamme kohtaan. Poliittisessa toiminnassa ja päätöksenteossa on voitava odottaa enemmän. Empatia ei myöskään välttämättä johda toimintaan, jolloin tätä käyttökelpoisempi käsite voisikin olla myötätunto, joka konkretisoituu toiminnaksi toisen hyväksi.

Tunteiden ja järjen voidaan sikäli ajatella olevan yhtä, että ihmisen on käytännössä mahdotonta täysin erottaa näiden kahden osaa ja vaikutusta toisiinsa ja toisistaan esimerkiksi päätöksenteossa. Tunteet eivät tosiasiallisesti ole sivussa silloinkaan, kun korostetaan puhtaan rationaalista toimintaa ja päätöksentekoa. Emme vain välttämättä tunnista sitä, miten ne vaikuttavat rationaalisenä pitämäämme ajatteluun tai tekemiimme päätöksiin. Kyse on myös arvolähtökohdista: politiikassa tunteiden hallinta tuottaa uskottavuutta ja auktoriteettia. Poliitikassa tunteet muodostuvat esteeksi lähinnä silloin, jos ne estävät vuorovaikutusta tai päätöksenteon. Parhaimmillaan tunteet ja järki yhdessä ja yhtenä toimivat yhteiskunnallisessa toiminnassa silloin, kun tunnistamme niiden vaikutuksen meistä jokaisen ajatteluun, toimintaan ja päätöksentekoon.

Nuoret kaipaavatkin tunneturvapaikkoja, joissa he voivat vapaasti ja rehellisesti ilmaista tunteitaan. Maailman kompleksiset ongelmat ja nuorten tulevaisuuteen kohdistuvat uhkat, kuten ilmastokriisi, herättävät moninaisia tunteita, kuten turhautumista, vihaa ja epävarmuutta. Nämä tunteet voivat toimia ajurina muutokseen, kun ne voidaan turvallisessa ympäristössä valjastaa toiminnaksi – eivätkä ne lamaannuta passiivisuuteen. Tämä vaatii sitä, että luomme ilmapiiriä, jossa tunteita on mahdollista ilmaista ja käsitellä, eikä niiden olemassaoloa tai vaikutusta kielletä tai vähätellä.

Puutteet tunne- ja empatiataidoissa johtavat myös ikäviin lieveilmiöihin, kuten häirintään ja vihapuheeseen. Kun omille tunteille ei ole turvallista kanavaa tulla ilmaistuksi, voivat ne purkautua hallitsemattomina ja tuhoavina voimina muiden hiljentämiseksi. Tämä nostaa nuorille kynnystä puhua yhteiskunnallisista asioista julkisesti ja vaikuttaa heille tärkeisiin asioihin.

Erilaisten näkökulmien kuulluksi tuleminen ja kansalaisten itse- ja yhteisöilmaisun vahvistuminen voivat auttaa ratkaisemaan kohtaamiimme yhteiskunnallisia ongelmia. Tunnenäkökulma on tärkeä myös siksi, että tunteet vaikuttavat yhteistä ponnistusta vaativiin yhteiskunnallisiin toimiin sitoutumisessa. Koronapandemiaan liittyneet yhteiskunnalliset päätökset ja ihmisten moninainen suhtautuminen niihin on hyvä esimerkki siitä, miten tärkeää on huomioida tunteet osana kokonaisvaltaista ihmisyyttä ja johtaa niitä kaikilla yhteiskunnan sektoreilla. Järjestöillä ja yhdistyksillä ihmisen arkea lähellä olevina toimijoina on oivat puitteet luoda turvallista tilaa ja mahdollisuuksia edistää itselle merkityksellisiä asioita. Vaihtoehtoiset tavat olla olemassa ja toimia voivat synnyttää uudenlaisia hyvinvoinnin ja runsauden lähteitä.

ARTIKKELISSA HYÖDYNNETTY KIRJALLISUUS

Aho, Terhi 2023. Kokeilukulttuuri: johda kasvua joka päivä. Helsinki: Alma Talent.

A-studio 2022. Aktivismin rajat. Ajankohtaisohjelma 8.11.2022, 12:50–28:20. Yleisradio. Katsottu 30.12.2022. <https://areena.yle.fi/1-50949313>

Harju, Aaro 2020. Suomalainen kansalaisyhteiskunta. Kansalaisyhteiskunta. Tietopankki. Luettu 29.4.2022. <https://kansalaisyhteiskunta.fi/tietopankki/suomalainen-kansalaisyhteiskunta/>

Heimans, Jeremy & Timms, Henry 2018. New power: How Power Works in Our Hyperconnected World. New York: Doubleday.

Helsingin Sanomat 2023. Empatia ei sovi politiikan ohjenuoraksi, sanoo Riikka Purra. Uutiset 16.4.2023. Luettu 8.5.2023. <https://www.hs.fi/sunnuntai/art-2000009481266.html>

Joutsenvirta, Maria & Salonen, Arto O. 2020. Sivistys vaurautena. Radikaalisti mutta lempeästi kohti kestävästä yhteiskuntaa. Helsinki: Basam Books.

Kaskeala, Niklas 2023. Megatrendit 2023 -julkistustilaisuus. Paneelikeskustelu, 00:43:10–01:11:10. Verkkotapahtuma 12.1.2023. Sitra. Katsottu 7.5.2023. <https://sitra.videosync.fi/megatrendit-2023>

Laininen, Erkki 2018. Transformatiivinen oppiminen ekososiaalisen sivistymisen mahdollistajana. Ammattikasvatuksen Aikakauskirja, 20(5), 16–38. Luettu 14.2.2023. <https://journal.fi/akakk/article/view/84515>

Laukkanen, Marjo 2022. Ymmärtämisestä tekoihin. Teemajuttu. Lapin yliopisto. Luettu 12.5.2023. <https://www.ulapland.fi/news/Ymmartamisesta-tekoihin/38758/f216de1b-d9ce-4f8b-9379-4adb4f230588>

Näre, Sari (toim.) 1999. Tunteiden sosiologiaa. I Elämyksiä ja läheisyyttä. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura, 9–18.

Pekkarinen, Elina & Myllyniemi, Sami (toim.) 2018. Vaikutusvaltaa Euroopan laidalla. Nuorisobarometri 2018. Nuorisotutkimusverkoston julkaisu. Helsinki: Nuorisotutkimusseura. Luettu 1.5.2022. https://tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2019/03/NB_2018_web.pdf

Reddy, William M. 2001. The Navigation of Feeling: A Framework for the History of Emotions. Cambridge: Cambridge University Press.

Rinne, Jarmo & Della Porta, Donatella 2021. Haastattelu: Donatella della Porta ja poliittisen osallistumisen uudet muodot. Teoksessa Kari Paakkunainen & Juri Mykkänen (toim.) Nuorisopolitiikka ja poliittinen nuoriso: objekteista subjekteiksi? Nuorisotutkimusseura, julkaisu 229, sarja: Kenttä, 175–181.

Ruuskanen, Petri & Jousilahti, Julia & Faehnle, Maija & Kuusikko, Kirsi & Kuittinen, Outi & Virtanen, Johanna & Strömberg, Lisbeth 2020. Kansalaisyhteiskunnan tila ja tulevaisuus 2020-luvun Suomessa. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoimikunta 2020:47. Luettu 13.6.2022. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162498/VNTEAS_2020_47.pdf

Suoranta, Juha & Ryyänen, Sanna 2016. Taisteleva tutkimus. 2. päivitetty painos. Helsinki: Into Kustannus.

Stranius, Leo & Laaksonen, Lassi 2011. Verkkovaikuttamista 2010-luvulla. Selvitys verkossa pääosin tai kokonaan tapahtuvan yhdistystoiminnan mahdollistamisesta. Oikeusministeriö: Selvityksiä ja ohjeita 1/2011. Luettu 7.5.2022. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/76290/01_2010_verkkovaikuttamista_2010-luvulla_6os.pdf?sequence=1&isA

KIRJOITTAJAT

Terhi Ljungkvist

Terhi on yhteisölliseen toimintaan suuntautunut pohdiskelija, joka haaveilee huokoisemmasta elämästä, jossa kansalaistoiminnalle olisi enemmän tilaa myös omassa arjessa. Hän työskentelee Näe hyvä mussa -toiminnan koordinaattorina lastensuojelujärjestö Parasta Lapsille ry:ssä.

Maiju Tuomainen

Maiju unelmoi avoimesta ja rehelliseen itseilmaisuun kannustavasta yhteiskunnasta, jossa jokainen voi olla autenttisesti olemassa. Hän työskentelee lastenoikeusjärjestö Plan International Suomessa kansalaisyhteiskunnan ja nuorten aktivismin parissa.

ARVOLÄHTÖISEN OSALLISTAMISEN MALLI

MIKSI?

Tarvitsemme muutoksen kestävämpään järjestelmään, joka tuottaa epätasa-arvoa ja kuormittaa ilmastoa yli rajojen. Tarvitsemme muutoksen, jossa jokainen on mukana.

Arvolähtöinen malli tukee järjestöjen uudistumista nykyajan vaatimuksiin, saamaan nuoret osaksi toimintaa ja olemaan osa ratkaisua nyky-yhteiskunnan ja tulevaisuuden haasteissa.

LÄPILEIKKAAVAT PERIAATTEET

KESKENERÄISYYS

Emme tule koskaan valmiiksi, eikä meidän tarvitsekaan.

VOIMAVARALÄHTÖISYYS

Tarvitsemme tilaa pysähtymiselle. Huomioidaan jokaisen yksilöllinen panos ja voimavarat.

MITEN?

Matka merkitykselliseen arvoperustaiseen osallistamiseen tapahtuu sekä yksilö-, yhteisö- että rakennetasolla. Se uudistaa järjestön valtarakenteita ja tuo lisää tilaa olemiselle, jotka ovat muutoksen edellytykset. Prosessi sisältää kuusi askelta:

1 PURA VALTA

Pohdi valtaa omassa organisaatiossasi ja yhteiskunnassa laajemmin:

- Pyritäänkö asioita säilyttämään vai muuttamaan?
- Kenen ääni on se, jota kuunnellaan ja joka vaikuttaa?
- Kuunnellaanko nuoria?
- Onko kriittisille äänille tilaa?

2 REFLEKTOI

Vallan purkaminen vaatii itsereflektiota. Edustatko sinä muuttavaa vai säilyttävää valtaa?

Jos mukaan halutaan nuoria, se edellyttää meiltä muutosta. Uudenlaisia toimijoita ei saada mukaan vanhoilla ehdoilla.

3 OTA VASTUU

Kaikki tarvitaan mukaan muutoksen hyväksyvään ja hyvinvoivaan arvoyhteisöön. Jokaisen tulee kantaa vastuu siitä, mitä he tuovat osaksi yhteisöä.

4 SALLI TUNTEET

Psykologisen turvallisuuden luominen on tärkeää. Tarvitsemme sekä järkea että tunteita viisaaseen toimintaan ja päätöksentekoon, nämä ovat yhtä. Turvallinen tunneyhteisö sallii erilaiset tunteet ja niiden rakentavan ilmaisuuden, myös kritiikin ja turhautumisen.

5 OLE REHELLINEN

Rehellisyys ei aina tunnu hyvältä. Rohkeus ilmaista ja kuulla erilaisia näkökulmia on merkityksellisyden edellytys. Jos yhteisöissä ei uskalleta myöntää asioita ääneen, emme pääse eteenpäin. Ole siis radikaalin rohkeaa ja luo tilaa muutokselle.

6 KOHTAA KAIKKI

Avoim dialogi pohjautuu aitoon kohtaamiseen ja läsnäoloon, jossa jokaista kuunnellaan ja kaikkien panosta arvostetaan. Jos voi luottaa siihen, että omaa ääntä kuullaan ja sillä on merkitystä, sen uskalletaan ja haluaa tuoda myös esiin.

MITÄ SITTEN?

Näiden askelten myötä syntyy merkityksellinen arvoyhteisö, joka näyttää jokaisessa järjestössä omanlaiseltaan. Arvoyhteisössä on tilaa erilaisille äänille ja avoimuus jatkuvalle oppimiselle. Tämä luo aidosti tilaa nuorille tulla mukaan toimintaan ja vaikuttaa sekä järjestön sisällä että sen kautta. Kokeillaan yhdessä!

Tämä malli on syntynyt Humanistisen ammattikorkeakoulun yhteisöpedagogi YAMK-opinnäytteen tuotoksena. Työn tilaaja on osaamiskeskus Kentauri.

LISÄTIEDOT

Maiju Tuomainen: maiju.tuomainen@proton.me
Terhi Ljungkvist: terhi.ljungkvist@gmail.com

**OSAAMISKESKUS
KENTAURI**